

Aangezien de voornaamste voedselplant van deze zakrupsen, *Acacia confusa*, op Java blijkbaar goed kan groeien, lijkt het ons wel de moeite waard, om door overbrenging en invoering van de twee bovengenoemde *Cryptotelia*-soorten te trachten een nieuwe inlandsche nijverheidstak in het leven te roepen, waarvan de voortbrengselen bij het koopend publiek—ik denk hier vooral aan de touristen en reizende vreemdelingen—zeker in den smaak zal vallen.

Tjibodas, Augustus 1935.

Dr A. STEINMANN.

IETS OVER DEN BOUW VAN VOGELNESTEN

Bij het vinden van een derde nest van de vechtkwartel (*Turnix susicator*), inlandsche benaming p o e j o e, werd mijn opmerkzaamheid sterk gevestigd op den bouw van het nest. Het bleek, dat al die drie nesten een overeenkomstigen bouw bezaten. En wel deze: een aan drie zijden gesloten overkapping, met als typische

opvallendheid, dat de ingang van het nest zich steeds, hoewel varieërend, aan den Zuid-Oost kant bevond.

De eerste foto laat den voorkant van het nest zien, met drie eieren. Foto 2 is een beeld van een der zijkanten. Duidelijk komt hierbij de kap-bouwtot uiting.

Fig. 1. Overhuifd nest van de vechtkwartel met 3 eieren.

Hetzelfde

verschijnsel trof ik aan bij twee leeuwerik-nesten (*Mirafra javanica*), inlandsche benaming a p o e n g. Een van deze nesten was gebouwd onder een overhellende zode op een geploegde droge sawah. De ingang bevond zich weer aan de Zuid-Oost zijde.

Op foto 3 zien wij links het holletje en even rechts daarvan twee jonge leeuweriken. Veel tijd schoot mij niet over om het drietal te nemen. 'k Had nl. zóó lang gewacht tot de jonge dieren in een veeren pakje toonbaar waren en op het punt stonden het nest te verlaten, vooral ook om het broed niet te verstoren. Het geluk was mij gunstig om de familie nog net op tijd thuis te kunnen treffen; want eenmaal de vrijheid buiten het nest gevoelende verdwenen ze plotseling. Binnen 10 minuten kon ik niets meer terug vinden, doordat hun grijze kleur totaal was opgelost in de grijze grondkleur van de omgeving.

Alleen het gedrag van de ouders, o.a. het zoo genaamde „vleugellam” zijn, verried nog hun aanwezigheid, maar dat was dan ook al.

Een tweede nest werd gevonden onder geheel andere omstandigheden, en wel in een volgroeide katjang-tanah aanplant. Dit nestje was niet in een kuiltje

Fig. 2. Zij-aanzicht van het zelfde vechtkwartel-nest.

zich bevonden in aanplantingen van katjang-kedele.

Hoewel niets in de natuur aan toeval onderhevig is, kan ik voor mij zelf toch nog niet een bevredigende oplossing vinden voor den systematischen nestbouw van deze grondbewoners. Te meer, daar de vindtijden in het jaar versprongen en dus de zonnestand met de noordelijke en de zuidelijke declinatie niet van ingrijpenden invloed geweest kan zijn. Het eenigst motief kan zijn de windrichting. Het is mij opgevallen, dat in het Buitenzorgsche de meest gure wind- en regenvlagen plus sombere luchten, hoewel eenigszins variërend, uit het Noord-Westen komen. En de veronderstelling ligt voor de hand, dat de vogelwereld zich bij intuïtie hieraan aanpast.

Fig. 3. Twee jonge leeuweriken, dicht bij de nestholte.

Mocht een van de lezers iets dergelijks hebben opgemerkt dan zou ondergeteekende het op prijs stellen een en ander hierover te mogen vernemen.

Buitenzorg.

P. ROORDA.

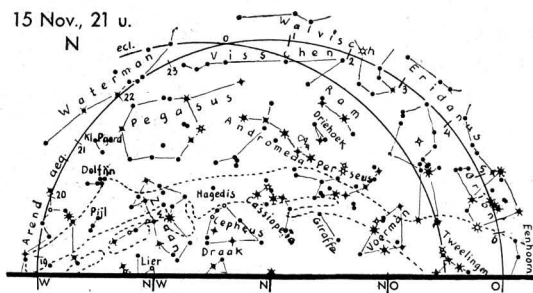
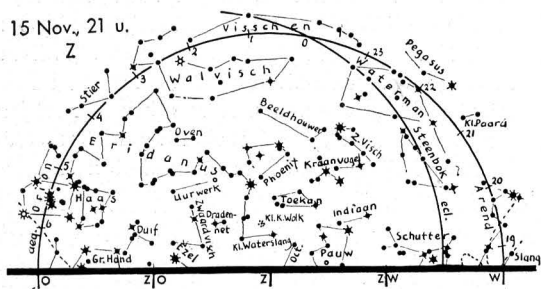
maar op den grondgebouwd en — hoewel kleiner toch overeenstemmend wat bouw betreft met de in het begin genoemde kwartel-nesten: een overkapping met de opening naar het Zuid-Oosten. Vermeld kan worden, dat de kwartel-nesten

Wij maken gaarne van de gelegenheid gebruik aan dit artikel nog enkele waarnemingen toe te voegen van den heer A. HOOGERWERF, te Buitenzorg, over dezelfde vogelsoorten. Van *Turnix susicator* vond hijzelf 5 nesten, waarvan er slechts twee „overhuifd” waren. Veel werk schijnt er van datdakje, dat de vogel in sommige gevallen boven 't nest heeft, toch niet gemaakt te worden. Het komt nl. ook voor, dat de kwartels in een bestaand graspolletje met het lichaam een nestgat maken. Soms liggen de nesten gewoon in een klein kuiltje op den grond, en volgens waarnemingen van den heer H. steeds op een flinke onderlaag van blaadjes en grasjes, zonder eenig onderling verband, maar soms wel een paar cm dik. Het legsel bestaat uit 3 à 4 eieren; een grooter aantal schijnt nooit voor te komen. De maten van 22 door den heer H. gemeten eieren bedroegen gemiddeld 24.5: 14 mm, terwijl de legtijd in de maanden Maart tot Mei valt, hoewel ook wel legfels in September werden gevonden. Het is best mogelijk, dat de windrichting van invloed is op den bouw en wijze van overkapping van het nest; meer waarnemingen in verschillend terrein en verdeeld over een aantal jaren zijn wel wenschelijk om een en ander te bevestigen.

Van de leeuwerik *Mirafr javanica* vond de heer HOOGERWERF, resp. bij Buitenzorg en in Tandjong Priok, eens twee nesten met eieren of jongen, welke beide geheel in het gras verborgen lagen, het eene onder een ijl struikje in het daaronder liggende dorre gras, het andere — met de eitjes — in een alleenstaand plukje gras, dat als een eilandje boven het omgevende terrein uitstak. Deze nestjes leken precies op die van de Hollandsche leeuwerik of de gele kwikstaart. In beide gevallen was een soort gangetje gemaakt, aan 't eind waarvan zich het nestje bevond; vooral bij het nest dat eitjes bevatte was de gang heel duidelijk te zien. Bij het nest met jongen was zij sterk „uitgelopen”. door het vele af en aan vliegen van de oude vogels. In deze gevallen was er reeds een natuurlijke overkapping, waaraan door de ouden ook niets veranderd scheen te zijn. Na eerst zelf een nest gebouwd te hebben, hadden de leeuweriken in het gras een gang gemaakt, evenals dat bij twee van de kwartelnesten het geval was. De nestjes waren heel goed afgewerkt; de eitjes maten gemiddeld 20: 15 mm.

RED.

DE STERRENHEMEL IN NOVEMBER

De sterrenkaartjes gelden op 1 November te 22 u., op 30 November te 20 u. en voorts op

15 Juli	15 Aug.	15 Sept.	15 Oct.	15 Nov.	15 Dec.
5 u.	3 u.	1 u.	23 u.	21 u.	19 u.

Zij gelden aan het begin van iedere maand één uur later, aan het einde één uur vroeger.

DE MAAN. — E. K. 4 Nov.; V. M. 10 Nov.; L. K. 18 Nov.; N. M. 26 Nov.

DE PLANETEN. — MERCURIUS is morgenster, maar ongunstig voor de waarneming: bij de grootste elongatie op den 2den is de afstand tot de zon 19° .

VENUS, eveneens morgenster, bereikt op den 12den een grootste elongatie van 46° . Zij komt dan reeds te kwart voor drie op.

MARS blijft weinig geschikt voor observatie: ondergang te 21 u. 24 m.

JUPITER komt op den 27sten in conjunctie met de zon en is in het begin der maand misschien nog in de avondschemering te vinden.

SATURNUS (R. K. 22.4; stationnair op den 8sten) is zichtbaar in den voornacht (ondergang op het einde der maand 23 u. 50 m.).

S. W. VISSER.